

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Publia Abbatissa Antiochiæ In Syria Sylloge S. Publiæ illustre facinus
et sacris in Fastis memoriam præcipue complectens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

DE S. PUBLIA ABBATISSA

ANTIOCHIÆ IN SYRIA

SYLLOGE

S. Publæ illustre facinus et sacris in Fastis memoriam præcipue complectens.

CIRCA ANNUM
CCLXIV.
S. Publæ

Cum anno 362 et 363 Antiochiæ Syriæ, quæ patriarchalis ad Orontem fluvium urbs est, S. Petri cathedra olim nobilitata, expeditioni Persicæ sese accingeret Julianus imperator, variisque cuniculis rem Christianam subvertere niteretur, non paucos, seu viros, seu feminas, qui avitam fidem summa libertate tuerentur, invenit; uti Theodoretus Cyri seu Cirrhi in Syria Euphratensi seculo v. episcopus, lib. 3 Historiæ Ecclesiasticæ fusius refert. Hos inter S. Publæ vidua, quæ non modo sacrarum virginum choro præerat, sed etiam diaconissæ munere in præclara illa ecclesia fungebatur, insignis fuit; quam quidem dignitatem non adipiscerentur, nisi lectissimæ femine, et sacra eruditione juxta ac vitæ castimonia morumque probitate conspicuæ. Et vero S. Publæ eo loco haud fuisse indignam, fidem facit vel unicum, quod posteritati Theodoretus mox laudatus apud Valesium transmisit, illustre facinus. In litteras id Theodoretus misit, cum adhuc, qui rem viderant, esse in vivis poterant. Nam cap. xi post narratam sacerdotis ethnici filii ad Christianam sacra conversionem, eodem tempore diaconissæ ejusdem industria consiliisque factam, addit: Hæc ego illum jam senem narrantem audivi. Non est igitur, cur gravissimi alioquin viri hæc de re testimonium repudiari merito queat. Id vero ille habet lib. 3, cap. 19, Henrico Valesio interprete.

illustre fa-
cinus.

2 Fuit his temporibus Publæ quædam ob virtutis præstantiam et ob eximios aetus notissima ac celeberrima. Hæc, cum aliquandiu matrimonii jugo fuisset adstricta, fructum plane admirabilem obtulit Deo. Joannes enim, is qui presbyterorum Antiochiæ diutissime princeps fuit, et qui ad regendam Apostolicam Sedem (Antiochenam scilicet, a Petro Apostolorum principe fundatam) sæpe quidem communibus suffragiis electus est, semper tamen eum honorem declinavit, ex ejus utero, tamquam ex egregio prognatus est solo. Hæc igitur, cum cætum virginum, quæ perpetuam virginitatem professæ erant, secum haberet, Creatorem ac Servatorem Deum assidue laudabat. Cum autem imperator prætergrederetur, contentiori voce omnes in commune psallebant, scelestum illum contemptu ac ludibrio dignum existimantes. Canebant porro eos præcipue Psalmos, in quibus simulacrorum infirmitas deridetur et una cum Davide dicebant: Simulacra gentium argentum et aurum, opera manuum hominum. Exposita dein eorum stupiditate addebant: Similes fiant illis, qui faciunt ea, et omnes, qui confidunt in eis. Quæ cum Julianus audiisset, ingenti dolore percussus, silere eas deinceps

Octobris Tomus IV.

jussit, dum ipse præteriret. Sed Publæ imperatoris jussa parvipendens, eorum virginum majori fiducia implevit, et prætereunte illo rursus canere jussit: Exsurgat Deus et dissipentur inimici ejus. Quo facto graviter commotus, Magistrum chori ad se adduci præcepit, visaque anu venerabili, nec canos corporis miseratus, nec animi virtutem honore prosectus est; sed uni e satellitibus suis imperavit, ut utramque ei malam cæderet, et manibus genas ejus eruentaret. Illa vero, contumeliam hanc summi honoris loco ducens, in cubiculum regressa est: et tyrannum spiritalibus, ut solebat, canticis perstringere post hæc non destitit: eodem plane modo, quo canticorum illorum scriptor ac magister David malum spiritum, quo Saul agitabatur, reprimere consueverat.

3 Eadem, quæ Theodoretus, Nicephorus Callistus lib. 10 Historiæ Ecclesiasticæ cap. x refert, at habuisse non videtur, quod Theodoretus dictis superaddideret. Nihilò fere plus invenias, si Fastos sive Græcos, sive Latinos, quibus inscripta est Publæ, consulueris. Agunt de ea ad diem ix Octobris Menologium Basilianum et Sirlertianum, Menæa, Maximus Margarius et Sirmondi Synaxarium: e Latinis vero Gregeus et Molanus ad diem viii Junii, ad quem in Opere nostro inter Prætermisissos relata fuit. Mrl. Romanum ad diem ix Octobris hæc tantum habet: Antiochiæ S. Publæ abbatisse, quæ, transeunte Juliano apostata, Davidicum illud cum suis virginibus canens: Simulacra gentium argentum et aurum; et: Similes illis fiant, qui faciunt ea; imperatoris jussu alapis cæsa est et graviter objurgata. Recentioris notæ martyrologos alios sciens prætereo, cum neque apud hos rerum a S. Publæ gestarum uberior mentio fiat. Reliquum ergo est, ut ex Menæis et Menologio Sirlertianum, quæ plusculum aliquid in rem afferunt, pauca attingam.

et in Fastis
sacris tum
Latinis.

4 Menæa quidem, in quibus Publæ Παλιὰ tum Græcis
memoria:
nominatur, aiunt, Julianum ulteriori vindictæ pepercisse; factum tamen animo habuisse, ut eam, cum e Perside reverteretur, neci daret: Ὁ δὲ θανάτος αὐτῆς, inquit illa, ἐν τῇ ὑποστροφῇ τὸν παραβάτην ἐταμίειθι. Mors autem ejus in reditum transgressoris dilata fuit: quod non absimile vero est. Nam, ut generatim cap. 21 Theodoretus scribit, oraculis circumventus miser (Julianus) et victoriam sibi spondebat, et confecto bello Persico persecutionem Galileorum (sic opprobrii causa Christianos nominabat) meditabatur; quæ si locum habuisse, fuisset sane, cur sibi præ multis Antiocheni timerent, quorum in se odium probe noverat, ac dicacitatem scripto Misopogone Julianus ipse fuerat insectatus.

129 Sed,

ACTORE
J. B.

Sed, illo in Perside anno 363 e vicis erepto, ut addunt Menæa, superstes Publia dies suos in pace transegit. Quo anno ad beatam immortalemque vitam transierit, Theodoretus tacet: diu tamen Juliano fuisse superstitem, non videtur suadere sanctæ Mulieris jam tum cana senectus. Obiisse illam anno 363 scribit Blasius Terzi di Lauria Syriæ Sacræ lib. 1, cap. 32; anno uno facinori suo superfuit secundum Sirmondi Synaxarium. Obierit itaque anno 363, ut Terzi ait, vel sequenti.

cujus filius
Joannes ne-
que Chry-
sostomus,

5 Denique, si Sirlletiano Menologio fides habenda sit, Joannes presbyter Antiochenus, a Theodoro memoratus, non alius a S. Joanne Chrysostomo, ex presbytero Antiocheno ad Constantinopolitanam sedem evecto, fuerit; hunc enim Joannem, cognomento Chrysostomum fuisse, diserte Menologium istud affirmat; quod si ex vero diceretur, ingens sane inde S. Publiæ accederet cumulus gloriæ: verum, quantum quidem ex Theodoro apparet, Joanni Antiocheno, de quo ille, persuaderi nunquam potuit, ut episcopatum sive Antiochenum, sive alium quemcumque suscipere; neque usquam S. Joannes Chrysostomus ad Antiochenas infulas vel semel electus fuisse legitur: matrem vero non Publiam, sed Anthusam, ipsomet teste, habuit, et quidem juniorem, quam ut anus cana, Juliano Persis bellum inferente, a Theodoro dici potuerit: cum enim non ante annum 344 natus sit S. Joannes Chrysostomus, nec nisi annis circiter 20 Anthusa matre junior fuerit, hæc anno 363 non nisi quadraginta circiter annorum fuit. Vide Baronium in Annalibus ad annum 362; Hermannum in Vita S. Joannis Chrysostomi, Tillemontium tom. xi Monumentorum Ecclesiasticorum, et Stillingum tom. iv Septembris Operis nostri ad diem xiv Septembris in Commentario de eodem Sancto §§ 3 et 4.

neque Joan-
nes, episco-
pus Apa-
mennis,

6 Hisce scriptoribus addi potest Henricus Valesius, qui in suis ad Theodoretum seu Theodorum Annotatis, memoratum abs illo loco citato Joannem, Antiochenum archi-presbyterum, eum fuisse tradit, qui postmodum a Meletio, Antiocheno præsule, Apamiensis episcopus est ordinatus; quod in Annotatis in cap. 4, lib. 5 repetit: in cujus quidem sententiam lubens quoque concederem, nisi essent, quibus ab ea amplectenda retraheret; sunt autem hæc: scripserat Theodoretus lib. 4, cap. 25, pulso per Valentem in exsilium Meletio patriarcha, Antiochenæ ecclesiæ sedulam curam habuisse Flavianum et

Diodorum monachos, quibus Aphraates monachus se tertium junxit: at lib. 5, cap. 4 de Meletiano, per Gratianum sedi suæ restituto, in hunc modum loquitur: Porro divinus Meletius, Diodorum illum, cujus supra meminimus, qui in gravissima illa tempestate navem Ecclesiæ (Antiochenæ) incolumem servavit, Tarsensium episcopum constituit et Cilicum ei provinciam commendavit. Apamæ vero pontificium Joanni tradidit; qui et ipse claro genere ortus, suis tamen meritis, quam majorum rebus præclare gestis erat illustrior. Nam et doctrina et vitæ sanctitas in eo pariter eminebant. Hic, dum tempestas sæviret, Orthodoxorum illic (abest hæc vox a Græco textu) conventum rexerat, adiutorem operis habens Stephanus omni laude dignissimum, quem Germanicæ fecit episcopum.

7 Theodoretus itaque Dioscorum, de quo hic (fuisse videtur. agit, eundem esse, de quo lib. 4 egerat, studiosè lectorem suum verbis mox relatis, ne errandi ansam hinc lector arriperet, monitum voluit; quid ni igitur in Joanne, de quo lib. 3 pariter egerat, parem cautelam Theodoretus adhibuit, si utrobique de eodem Joanne presbytero Antiocheno sermonem habebat? Quid si Joannes et Stephanus, de quibus lib. 5, cap. 4 agit, presbyteri non Antiocheni, sed Apameni fuerint, ac propterea eam ecclesiam adversus Arianos defendendam Flaviani et Dioscori, presbyterorum Antiochenorum, exemplo susceperint? Certe Antiochenos presbyteros Joannem et Stephanum Theodoretus non edicit, sed tantum Orthodoxos sub turbulento Valentis imperatoris Ariani imperio, in fide conservasse affirmat, ac propterea dignos Meletio ab exsilio reduci esse visos, quos dignitati episcopali admovent. Particula illic ad Apameam æque ac ad Antiochiam referri potest, quæ ceteroquin in Græco textu non occurrit, et a Valesio adjecta fuit. His adde, non alibi forte, quam in unico Menologio Sirlletiano S. Publiam S. Joannis Chrysostomi matrem dici, tacentibus id Fastis Græcis, supra laudatis. Denique Joannes alter Apamiensis episcopatus dignitatem non abhorruit; episcopalem autem dignitatem semper declinasse Joannem, S. Publiæ filium Theodoretus videtur innuere. Plura, quæ de S. Publia in medium proferam, non habeo: at, qui plura de diaconissis rebusque ad hac universim spectantibus legere voluerit, Joannis Pinii de Ecclesiæ Diaconissis Tractatum præliminarem adeat, tom. i Septembris præfixum.

